

Mertajärven kunnostushanke

105/58.581/2019

RAKYL § 212

Selostus:

Mertajärven kunnostussuunnitelman laatijaksi valittiin hintatiedustelun jälkeen Ramboll Finland Oy. Suunnittelun ohjausryhmässä oli Etelä-Savon ELY-keskuksen edustus.

Ramboll Finland Oy teki talven, kevään ja kesän mittaan suunnittelun vaatimat perusselvitykset, joita olivat mm. vesinäytteiden otto järveen tulevista ojavesistä, johdettavista hulevesistä ja järven vedestä eri vuodenaikoina, viitasammakkoselvitys sekä kasvillisuuskartoitus ja pohjaeläinkartoitus. ELY-keskus hyväksyi aiemmin tehdyt linnusto- ja lampikorentoselvitykset kunnostussuunnitelman perusselvityksiksi.

Suunnittelutyössä aluksi tarkasteltiin järven kunnostusta vesialueena siten, että järven pienemmän puolen 30 vuotta sitten tehty kunnostustoimenpide olisi korjattu, joka olisi vaatinut mm. pohjaan asennetun suodatinkankaan osittaista uusimista ja rantojen kunnostusta. Tämä osoittautui teknisesti vaikeaksi toteuttaa ja lisäksi kunnostamiseen olisi tarvittu normaaleja valuma- / hulevesiä puhtaampaa lisävetä. Osoittautui, että lähimmät vesistöt ovat liian kaukana pumppauksesta aiheutuvien kustannusten takia ja pohjavedenottaminen Kuutimäen takaa tai vesijohtoverkostosta ei olisi ollut määrältään riittävää ja toisaalta Lähteelän pohjaveden johtaminen vesijohtoverkostosta osin Mertajärveen ei olisi ollut perusteltavissa Savonlinnan vedenhankinnan kannalta (kun muutenkin pohjaveden määrä verkostovedestä on vähäistä). Näiden syiden takia tämä vaihtoehto jouduttiin hylkäämään.

Seuraavaksi tarkasteltiin järven pienemmän puolen osittaista täyttämistä. Myös tämä vaihtoehto jouduttiin hylkäämään, koska 30 vuotta sitten tehtyjen kunnostustoimenpiteiden yhteydessä selvitettiin pohjan pohjalietteen paksuutta, joka osoittautui olevan enimmillään jopa 10 m paksu. Koska louhe-, kivi-, yms. täyttömassat olisivat syrjäyttäneet pohjalietteen arvaamattomia leikkauspintoja pitkin, olisi täyttömassojen alta pitänyt ensin poistaa pohjaliete ennen kuin täyttötöyt olisivat olleet turvallisesti tehtävissä. Tämä olisi maksanut vähintään puoli miljoonaa euroa eikä lietemassoille olisi ollut keskellä rakennettua kaupunkiympäristöä sijoituspaikkaa järven välittömässä läheisyydessä. Lisäksi täyttäminen olisi vaatinut vesilain mukaisen luvan hakemista Itä-Suomen aluehallintovirastolta, jota ELY-keskus ei todennäköisesti olisi puoltanut, koska viitasammakkoselvitys

osoitti, että sammakon parhaimmat esiintymispaikat ovat nimenomaan pienemmän puolen rantakosteikossa.

Viimeiseksi kunnostusvaihtoehtoksi jäi järven pienemmän muuttamainen kaupunkikosteikoksi, josta laadittiin suunnitelma syksyllä. Suunnitelman mukaan kosteikko rakennetaan nopeuttamalla järven umpeenkasvua erilaisilla rakenteilla, jotka ilmenevät esityslistaliitteessä A olevasta suunnitelmasta. Etelä-Savon ELY-keskus on antanut tulkinnan, jonka mukaan suunnitelman mukaisesti toteutettuna kosteikon rakentaminen ei vaadi vesilain mukaisen lupahakemuksen esittämistä Itä-Suomen aluehallintovirastolle käsiteltäväksi.

Kosteikon rakentaminen on suunniteltu ajoitettavaksi useammalle vuodelle kesästä 2020 alkaen. Rakentamiskustannukset ovat arvioitu olevan runsaat 50 000 euroa (alv. 0 %), josta 50 % saadaan valtion avustuksena Sipilän hallituksen viime vuonna Mertajärven kunnostukseen myöntämistä ns. joululahjarahoista. Vuonna 2019 järven kunnostuksen eri vaihtoehtojen suunnitteluun – vaaditut perusselvitykset mukaan lukien - on käytetty noin 35 000 euroa (alv. 0 %). Avustuksen maksatusta on haettu Etelä-Savon ELY-keskukselta. Joululahjarahoista on käyttämättä yli puolet. Käyttö edellyttää vastaavan suuruista määrärahaa kaupungin talousarvioon.

Vuoden 2019 talousarvioon varatusta kaupungin 50 000 euron osuudesta jää käyttämättä tänä vuonna yli 30 000 euroa. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 9.12.2019 kaupungin talousarvion vuodelle 2020, jossa rakennus- ja ympäristölautakunnan talousarvion investointiosaan on merkitty määräraha vesistöjen kunnostukseen (on huomattava, että investointiosan määrärahat ovat bruttomääräisiä ja sisältävät myös valtionosuudet; lisäksi samaan investointiosan kohtaan on sijoitettu myös Hirvasjärven kunnostuksen määräraha vuodelle 2020).

(Valmistelu: ympäristöpäällikkö Matti Rautiainen, puh. 044 - 417 4685)

Ympäristöpäällikön esitys:

Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää - Mertajärven kunnostuskustannukset huomioon ottaen - todeta, että kohtuullisena ja ainoaksi toteuttamiskelpoiseksi jäänyttä vaihtoehtoa, kaupunkikosteikon rakentamista Mertajärven pienemmälle puolelle on pidettävä hyväksyttävänä ratkaisuna. Kosteikosta saadaan hyvin monimuotoinen, lintujärven tapainen keidas nykyisen ”pökälänäkymän” tilalle kaupungin sisääntulotien varteen.

Lisäksi lautakunta toteaa, että jo etukäteen oli tiedossa, ettei selos-

tusosassa mainittujen suuruisilla määrärahoilla pystytä kunnostamaan järven suurempaa puolta miltään osin.

Lautakunta esittää tekniselle lautakunnalle, että kaupunkikosteikon rakentaminen aloitetaan kesällä 2020 yhteistyössä kunnallisteknisten palvelujen kanssa rakennus- ja ympäristölautakunnan talousarvion investointiosaan merkittyä vesistöjen kunnostuksen määrärahaa käyttäen määrärahan puitteissa. Kosteikon rakentaminen voisi olla mahdollinen kohde käyttää veloitetyöllistettävää työvoimaa.

Päätös:

Esitys hyväksyttiin.

Tiedoksi:

Tekninen lautakunta
Etelä-Savon ELY-keskus